

Nyhetsredaktør: **Frode Hansen** fha@dagbladet.no
 Politisk redaktør: **Geir Ramnefjell** ger@dagbladet.no
 Kulturredaktør: **Sigrid Hvidsten** shv@dagbladet.no
 Magasinredaktør: **Karine Østtveit** kos@dagbladet.no

JEG BLE LURT AV DE HEMMELIGE TJENESTENE TIL USA.

CARL I. HAGEN, Frp-politiker, om sin tidligere støtte til Irak-invasjonen.

Tony Atkinson (1944-2017) er død. Men hans ideer for å bekjempe ulikhet og fattigdom, lever i beste velgående, skriver **Aksel Braanen Sterri**.

Ulikhetene kan snus

**AKSEL
BRAANEN
STERRI**

ast@dagbladet.no

KOMMENTAREN

Ulikhetene og den relative fattigdom øker i nær sagt alle vestlige land. Det er som en økonomisk tyngdelov. Vi står som hjelpeløse tilskuere og ser på. Ulikhetene forklares gjerne som uunngåelige konsekvenser av en mer sammenvevd verdensorden, innvandring, den teknologiske utviklingen og endringer i folks ekteskapsmønster. Før giftet legen seg med sykepleieren, nå gifter de seg med andre leger.

MEN ÉN ØKONOM, som i en årrekke har jobbet med ulikhet, gir oss håp. Det er ikke Thomas Piketty, den franske økonomen som ble verdensstjerne med utgivelsen av «Kapitalen i det 21. århundret» i 2014. Nei, det er Sir Anthony Atkinson, mannen Piketty kaller «gudfaren for de historiske studier av inntekt og formue». På årets første dag døde han, 72 år gammel. Med det mistet økonomifaget en av sine fremste representanter og de som kjemper for en mer rettferdig verden mistet en hærfører. Men ideene hans vil fortsette å inspirere de som står igjen.

For Atkinson var det aldri nok å forstå verden. Han måtte også forandre den. Økonomen jobbet innad i det britiske Arbeiderpartiet for å få gjennomslag for en politikk som begrenset ulikhetene, han sto gatelangs og informerte folk om deres rettigheter og formidlet sine innsikter til det brede lag av befolkningen. Men han hadde en annen sentral innsikt. Vi kan ikke forandre det vi ikke forstår. Og skulle verden bli et mer rettferdig sted, måtte Atkinson forstå årsakene til fattigdom og ulikhet.

DET VAR ETTER å ha jobbet som frivillig på et sykehus i Hamburg på 1960-tallet at Atkinson kom til studiet av ulikheter og fattigdom. Men på 1960-tallet manglet faget både teori, data og gode mål. En visste rett og slett ikke nok om hvilken inntekt og kjøpekraft folk hadde. Framfor å slå seg til ro med dårlige datakilder eller å gå over til rene teoretiske spekulasjoner som en del av sine kollegaer, gikk Atkinson systematisk til verks for å skaffe de dataene han trengte. En av fruktene av hans arbeid er Luxembourg Income Study Database (LIS), som i dag er en uvurderlig kilde til kunnskap om folks økonomiske status.

Atkinson var heller ikke fornøyd med de ulikhetsmålene han hadde til rådighet. Det mest kjente og brukte målet på ulik-

het, gini-indeksen, sier f.eks. ikke noe om ulikhetene skyldes at de rikeste har blitt rikere eller at de fattigere blir fattigere. Atkinson laget derfor sin egen indeks, Atkinson-indeksen, for å skille de to.

ATKINSON LOT ALDRI sitt moralske og politiske engasjement stå i veien for vitenskapelig redelighet. Hans grundige og banebrytende arbeider i økonomifaget, spesielt innen velferdsøkonomi, hadde fortjent ham Nobels minnepris i økonomi. Og i motsetning til hva enkelte kritiske røster i utkanten av økonomifaget, som Rethinking Economics, kan få oss til å tro, begrenset aldri økonomifaget Atkinsons muligheter til å fremme radikale politiske ideer for å redusere ulikhet og fattigdom. Mens Piketty nøyde seg med å lansere et urealistisk og upresist forslag om en global formuesskatt som svar på ulikhetsproblemene, foreslår Atkinson i

boka «Ulikhet» fra 2015, 15 helt konkrete og gjennomførbare forslag for å redusere ulikhet og fattigdom.

FLERE TILTAK ER ment å sikre alle en rett til arbeid til en anstendig lønn. Han foreslår en obligatorisk minstelønn som det er mulig å leve av og en jobbgaranti i myndighetsregi til minstelønn for dem som ønsker det. For å stimulere til mer arbeid foreslår han også et skattefradrag for den laveste inntekten, et såkalt jobbskattefradrag. Han foreslår også å styrke fagforeningenes rolle i både styringen av bedriftene og i fastsettelsen av lønnsnivået i økonomien. Dette har imidlertid sine naturlige begrensninger. Lønnsveksten kan ikke over tid overstige produktivitetsveksten uten å føre til arbeidsledighet. Den samme logikken begrenser minsteinntekten. Atkinson foreslår derfor også en rekke tiltak for å styrke folks

kapitalinntekter. I en tid hvor automatiseringen truer arbeidsplassene, er dette viktigere enn noen gang. Han foreslår en mer sjenerøs barnetrygd, men har også en rekke innovative forslag. Som supplement til trygdene foreslår han en deltakerlønn, en grunninntekt som gis til alle som deltar i ikke-lønnet arbeid. Han foreslår også en borgerarv, hvor alle borgere sikres en minimumarv når de når en viss alder. For å finansiere tiltakene og samtidig redusere ulikhetene foreslår han en mer progressiv inntektsskatt, eien- domsskatt og arveskatt.

PÅ ARBEIDERPARTIETS nyttårsseminar i dag skal de diskutere hva som kan gjøres med de økonomiske ulikhetene. Partiet gjør klokt i å lytte til Atkinson. Han aksepterte aldri at de økende ulikhetene var uunngåelige. Som Palme forsto han at politikk er å ville.

